

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/323/2020
Identifikačné číslo spisu:	3116205944
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3116205944.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. Š. E., bývajúceho vo N. Z., K. X, proti žalovanej Y.F. G.D., bývajúcej v J. O., K. G. X, zastúpenej JUDr. Jozefom Zemkom, advokátom so sídlom v Trenčíne, M. Hricku 30, o zaplatenie 1.520,34 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 24C/89/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 11. decembra 2019 sp. zn. 19Co/33/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. októbra 2018 č. k. 24C/89/2016-77 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 1.520,34 eur s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 22. septembra 2014 do zaplatenia, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že žalobcovi priznal voči žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenia § 488, § 489, § 491, § 494 a § 517 ods. 1 prvá veta, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka a § 9 ods. 1 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej aj „vyhláška“) uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia odmeny za poskytnuté právne služby žalovanej titulom ústnej dohody, ktoré vyúčtoval faktúrou č. 20140063 zo 16. septembra 2014 za dva úkony právnej služby (prevzatie zastúpenia, podanie žaloby na súd a s tým spojenej náhrady za stratu času) vychádzajúc z hodnoty veci. Súd prvej inštancie považoval žalobu za dôvodnú lebo žalobca podaním žaloby o neplatnosť kúpnej zmluvy poskytol žalovanej právne služby. Pri určení výšky tarifnej odmeny za základ hodnoty poskytnutej právnej služby považoval sumu 150.000,- eur, čo predstavuje kúpnu cenu nehnuteľností vyplývajúcu z kúpnej zmluvy, ktorej neplatnosť bola napadnutá žalobou podanou advokátom (žalobcom) do podateľne príslušnému súdu. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby predstavovala sumu 725,33 eur a sumu 8,04 € režijný paušál, pri dvoch úkonoch právnej služby ide o

sumu 1 466,74 eur, čo spolu so stratou času 53,60 pri druhom úkone právnej služby predstavuje spolu 1 520,34 eur.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 11. decembra 2019 sp. zn. 19Co/33/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 CSP) a žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd mimo iného uviedol, že žalovanej bolo 2. februára 2018 doručené poučenie o jej procesných právach v spore, vrátane poučenia o právach spotrebiteľa. Odročenie pojednávania nariadeného súdom prvej inštancie 2. júla 2018 odvolací súd považoval za opodstatnené (k tomu bližšie body 6 až 8 odôvodnenia jeho rozsudku). Odvolací súd sa stotožnil s dôvodnosťou uplatneného nároku tak, ako ho posúdil súd prvej inštancie a žiadnu z odvolacích námietok nepovažoval za opodstatnenú.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktoré uplatnila v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pretože súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Žalovaná navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozsudky odvolacieho aj prvoinštančného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. Dovolateľka uplatnený dovolací dôvod vymedzila jej nevypočutím súdom prvej inštancie ako sporovej strany, keď považovala za dôležité vyjadriť svoj pohľad na vec a tiež ozrejmiť a preukázať, že žalobca jej zaslal mailom 16. septembra 2015 upravenú faktúru (len) na čiastku 500,- eur za poskytnuté právne služby (viď č.l. 138 súdneho spisu). Dovolateľke doteraz nie je zrejmé prečo žalobca žiada od žalovanej uhradiť čiastku v žalovanej výške. Súdy nižšej inštancie nevypočutím žalovanej mali porušiť zásadu kontradiktórnosti. Žalovaná je tiež toho názoru, že súd prvej inštancie mal postupovať v zmysle § 278 CSP a vydať rozsudok pre zmeškanie žalobcu, pretože tento bol počas celého konania nečinný.

4. K dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý navrhol dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že tato nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

7.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážaný) prístup.

7.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých

môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7.3. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

7.4. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

7.5. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017, 9Cdo 170/2020).

8.2. Dovolací súd preto skúmal, či mohlo dôjsť k dovolateľkou namietanej procesnej vade tak, ako ju svojím dovolaním vymedzila pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

9. Dovolateľka, vychádzajúc z obsahu jej dovolania, v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP namieta dve skutočnosti: 1/ že k veci samej ju súd prvej inštancie nevypočul a 2/ že súd prvej inštancie nerozhodol vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalobcu (§ 278 CSP).

9.1. Dovolací súd k námietke o nevypočutí žalovanej uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania je existencia vady zmätočnosti zaťažujúca konanie pred súdom prvej inštancie významná iba vtedy, ak

zároveň zaťažuje konanie aj pred súdom odvolacím, alebo vtedy, ak bola vada zmätočnosti včas (t.j. v lehote na podanie odvolania) namietaná v odvolacom konaní, pričom tento nedostatok odvolací súd neodstránil. Pritom platí, že podmienka prípustnosti dovolania nie je splnená s poukazom na judikát č. R 39/1993, ak strana následne mohla uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohla podať proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, ktoré jej bolo riadne doručené, odvolanie (k tomu pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/59/2019 a 3Obdo/37/2020).

9.2. Osobitne platí, že pokiaľ strana sporu prípadnú nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie a jej procesné dôsledky vôbec nenamietala v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku (naviac v situácii, keď je kvalifikovane zastúpená advokátom), nevníma túto nesprávnosť, resp. jej dôsledky ako ujmu (podstatnú ujmu) na svojich procesných právach [k tomu viď obdobne aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) zo 14. decembra 2010 vo veci Holub proti Českej republike (sťažnosť č. 24880/05)].

9.3. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

9.4. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ dovolateľka namietala vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku procesné pochybenia súdu prvej inštancie, tieto môžu byť predmetom dovolacieho prieskumu jedine v situácii, ak ich výslovne vytýkal vo včas podanom odvolaní a odvolací súd vo svojom rozhodnutí tieto pochybenia neodstránil. Pokiaľ určité nedostatky súdu prvej inštancie strana namietala prvýkrát až v podanom dovolaní, tieto nemožno preskúmať v dovolacom konaní, keďže odstraňovanie prípadných nedostatkov v procesnom postupe súdu prvej inštancie patrí do právomoci odvolacieho (a nie dovolacieho) súdu. Rovnako tak je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok sa podáva proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a ako nedostatok v postupe odvolacieho súdu nemožno v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho konania (prieskumu). Odvolací súd je pri svojom rozhodovaní viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré boli uplatnené v lehote na podanie odvolania, a ako vadu konania pred odvolacím súdom nemôže strana sporu v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho prieskumu vzhľadom na obsahovú a kvalitatívnu stránku jej odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

9.5. Dovolací súd z obsahu odvolania žalovanej (č. l. 96 - 99 spisu) nezistil, že by žalovaná v odvolaní namietala nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie nevykonaním výsluchu žalovanej ako strany v spore v zmysle § 195 CSP a preto jej dovolanie v tejto časti nemožno považovať za prípustné.

10. V dovolaní žalovaná namietala aj to, že súd prvej inštancie mal vydať rozsudok pre zmeškanie pre nečinnosť žalobcu.

10.1. Podľa ustanovenia § 278 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a/ sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b/ žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

10.2. Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany - žalobca iniciuje konanie a má mať záujem na efektívnom vedení „svojej právnej veci“, a rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstáť, musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany. Žalobca je subjekt obzvlášť dotovaný tzv. procesnou diligenciou, teda zodpovednosťou za priebeh sporu. Z povahy veci bude možné rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydať iba na nariadenom pojednávaní, a iba na návrh žalovaného. V kontradiktórnom konaní je procesná zodpovednosť za vedenie sporu na sporových stranách. Ak teda žalobca nerešpektuje súdom uložené povinnosti (v tomto prípade ide o povinnosť zúčastniť sa na nariadenom pojednávaní), zodpovedá tomu i forma rozhodnutia (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič,

M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck 2016, 1001 s. 1008 s.).

10.3. Žalovaná svoje všeobecné konštatovanie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie žalobcu (ďalej aj „kontumačný rozsudok“) v dovolaní vymedzila jednou vetou (viď čl. 135 spisu - „Ďalej sme toho názoru, že žalobca okrem podania žaloby vo veci samej bol počas celého súdneho konania absolútne nečinný, a preto sme toho názoru, že súd mal postupovať v zmysle § 278 CSP a vydať rozsudok pre zmeškanie žalobcu.“) a nepodoprela ho všetkými potrebnými i nevyhnutnými okolnosťami odôvodňujúcimi vydanie takéhoto rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 278 CSP, teda najmä neuviedla, či (ne)podala návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, prípadne čo jej v podaní takého návrhu bránilo a či žalobca (ne)ospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami. Dovolaťka tak v tejto časti dovolací dôvod náležite nevymedzila ani neodôvodnila. Z dovolania ďalej nie je zrejmé ani to, v ktorom časovom okamihu malo podľa názoru dovolateľky dôjsť k vydaniu kontumačného rozsudku. Ak má dovolanie, ktoré spísal dovolateľom ustanovený advokát vady, dovolací súd nevyzýva na ich odstránenie. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). Obsah spisu neprehrádza, aby žalovaná podala návrh na vydanie kontumačného rozsudku, tým nedošlo k naplneniu jednej zo základných podmienok pre jeho vydanie. Dovolaťke sa nepodarilo spochybniť procesný postup súdu prvej inštancie v namietanom aspekte o nevydaní kontumačného rozsudku.

11. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolanie žalovanej v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto ho najvyšší súd podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP odmietol.

12. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalovaná (§ 256 ods. 1 CSP).

13. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.